

УДК 657:004(075)

Волинець В.І., Гордополова Н.В., Гордоповлов В.Ю.

АВТОМАТИЗОВАНИЙ ОБЛІК І АНАЛІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНИХ ВИТРАТ І ДОХОДІВ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ

Запропоновано засоби автоматизованого обліку і аналізу забезпечення наступних витрат і доходів майбутніх періодів в інформаційній системі «ІС: Бухгалтерія», застосування яких розширює функціональні можливості системи.

Automated account and analysis of providing of future expenses and profits of future periods tools are offered in the informative system «ІС: Book-keeping», application of which extends functional possibilities of the system.

Вступ. Одним з шляхів вдосконалення обліку і аналізу господарської діяльності підприємств є використання автоматизованих обліково-аналітичних систем, застосування яких дозволяє підвищити якість, оперативність, точність, об'єктивність вихідної облікової інформації та надати її у зручному для аналізу й прийняття рішень вигляді.

Проблемам автоматизації обліку присвячено роботи відомих вітчизняних вчених, таких як Береза А.М., Гужва В.М., Бутинець Ф.Ф., Писаревська Т.А., Терещенко Л.О., Шквір В.Д. та інші, в яких розглядаються як теоретичні питання автоматизації, так і питання практичного застосування сучасних інформаційних систем і технологій обліку [1-7].

Сучасні системи автоматизованого обліку містять великий набір типових рішень, серед яких широке застосування набула система «ІС: Бухгалтерія» [3-7]. Однак, деякі ділянки обліку, зокрема ділянки забезпечення наступних витрат і доходів майбутніх періодів, в ній не автоматизовано.

Постановка завдання. Метою даної роботи є розширення функціональних можливостей інформаційної системи «ІС: Бухгалтерія», що дозволить використовувати її для автоматизованого обліку і аналізу забезпечення наступних витрат і доходів майбутніх періодів. Для досягнення поставленої мети необхідно:

1. Провести аналіз типових операцій і бухгалтерських проведеннь та можливостей системи «ІС: Бухгалтерія» щодо обліку забезпечення наступних витрат і доходів майбутніх періодів з метою виявлення складу засобів та їх можливостей, які необхідно реалізувати в системі «ІС: Бухгалтерія».

2. Внести необхідні зміни до рахунків обліку забезпечення наступних витрат і доходів майбутніх періодів в системі «ІС: Бухгалтерія».

3. Створити засоби автоматизованого обліку забезпечення наступних витрат і доходів майбутніх періодів в системі «1С: Бухгалтерія».

4. Створити засоби автоматизованого аналізу забезпечення наступних витрат і доходів майбутніх періодів в системі «1С: Бухгалтерія».

Виклад основного матеріалу. В результаті аналізу типових операцій і бухгалтерських проведення щодо обліку забезпечення наступних витрат і доходів майбутніх періодів [8] на рахунках обліку забезпечення наступних витрат і доходів майбутніх періодів в системі «1С: Бухгалтерія» було здійснено такі зміни:

- на рахунку 472 «Додаткове пенсійне забезпечення» створено два субрахунки: 4721 «Забезпечення за рахунок доходу працівників» та 4722 «Забезпечення за рахунок коштів підприємства». На всіх рахунках обліку забезпечення наступних витрат і платежів, окрім рахунку 4721, встановлено аналітичний облік в розрізах видів діяльності, видів витрат та терміну резервування витрат, а на рахунку 4721 аналітичний облік встановлено в розрізах місяців нарахування зарплати, співробітників та термінів резервування витрат;

- на рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження» встановлено ознаки ведення аналітичного обліку в розрізах цільових призначень та термінів фінансування;

- на рахунку 69 «Доходи майбутніх періодів» встановлено ознаку ведення аналітичного обліку в розрізі доходів майбутніх періодів.

Інформація про такі об'єкти аналітичного обліку як види діяльності, види витрат, співробітники та доходи майбутніх періодів зберігається в таких довідниках системи «1С: Бухгалтерія» як «Види діяльності», «Види витрат», «Співробітники» та «Доходи майбутніх періодів», а для збереження інформації про терміни резервування витрат та терміни фінансування створено перелічення «Види термінів резервування витрат», яке містить значення «Звітний рік» та «Більше року», та перелічення «Види термінів фінансування», яке містить значення «Місяць», «Квартал», «Півріччя» та «Рік».

Для формування забезпечення наступних витрат створено спеціалізований документ «Забезпечення наступних витрат», який містить такі реквізити:

1. «Вид операції» – визначає вид забезпечення наступних витрат та відповідно бухгалтерський рахунок, на якому буде сформовано забезпечення. Значення цього реквізиту містяться у створеному переліченні «Види наступних витрат», яке включає такі значення:

- «Забезпечення виплат відпусток» (рахунок 471);
- «Додаткове пенсійне забезпечення» (рахунок 472);
- «Забезпечення гарантійних зобов'язань» (рахунок 473);
- «Забезпечення інших витрат і платежів» (рахунок 474).

2. Група «Кор. рахунок» включає такі реквізити:

2.1. «Рахунок» – код бухгалтерського рахунку, що кореспондує з рахунком обліку забезпечення наступних витрат. Ними можуть бути:

- рахунки 23, 91, 92, 93 та 94 для виду операції «Забезпечення виплат відпусток»;
- рахунки 23, 91, 92, 93, 94 та 661 для виду операції «Додаткове пенсійне забезпечення»;
- рахунок 93 для інших видів операції.

2.2. «Субконто1» та «Субконто2» – об'єкти аналітичного обліку на кореспондуючому рахунку. Такими об'єктами відповідно є:

- об'єкти довідників «Види діяльності» та «Види витрат», якщо у реквізиті «Рахунок» вибраний будь-який з рахунків 23, 91, 92, 93 або 94;
- об'єкти довідника «Співробітники» та дата нарахування зарплати, якщо у реквізиті «Рахунок» вибраний рахунок 661.

3. Реквізити групи «Резервування»:

- «Термін» – термін резервування наступних витрат, значення якого містяться у створеному переліченні «Види термінів резервування витрат»;
- «Сума» – сума резервування наступних витрат.

4. «Примітка» – довільний коментар документа.

Приклад бухгалтерських проведення документа «Забезпечення наступних витрат» зображено на рис. 1.

№	Дт	Субконто Дт	Кт	Субконто Кт	Валюта	Кол-во	Вал. сума	Сумма	№ Ж
					Курс	Комментарий			
						Фирма			
1	661	ДО-0000001 Админов В. С. 01.05.07	4721	01.05.07 ДО-0000001 Админов В. С. Звітний рік				300.00	БЗ
						Дополнительное пенсионное обеспече			
						Добро			

Рис. 1. Бухгалтерські проводки документа «Забезпечення наступних витрат» для виду операції «Додаткове пенсійне забезпечення»

Для обліку використання забезпечення наступних витрат, до яких належать оплата щорічної відпустки та покриття природних втрат товарів при перевезенні та зберіганні можуть бути використані документи системи «Нарахування заробітної плати», якщо константа системи «Використовувати забезпечення відпусток» має значення «Так», та документи «Списання ТМЦ».

Для відображення перерахування коштів на рахунки обліку додаткового пенсійного забезпечення створено спеціалізований документ «Кошти на додаткове пенсійне забезпечення», який містить такі реквізити:

1. «Вид операції» – визначає вид використання забезпечення наступних витрат та відповідно бухгалтерський рахунок, на якому сформовано забезпечення. Значення цього

реквізиту містяться у створеному переліченні «Види додаткового пенсійного забезпечення», яке включає такі значення:

- «За рахунок співробітників» (рахунок 4721);
- «За рахунок підприємства» (рахунок 4722).

2. Група «Аналітика» включає реквізити «Субконто1», «Субконто2» та «Субконто3», на яких визначаються об'єкти аналітичного обліку рахунків додаткового пенсійного забезпечення:

3. «Банківський рахунок» – банківський рахунок підприємства, з якого перераховуються кошти. Значення цього реквізиту містяться у довіднику системи «Рахунки нашої фірми».

4. «Сума» – сума коштів на покриття забезпечення наступних витрат.

5. «Примітка» – довільний коментар документа.

Приклад бухгалтерських проведення документа «Кошти на додаткове пенсійне забезпечення» зображено на рис. 2.

№	Дт	Субконто Дт	Кт	Субконто Кт	Валюта	Кол-во	Вал. сума	Сумма	№ Ж
					Курс	Комментарий			
						Фирма			
1	4721	01.05.07 ДО-0000001 Админов В. С. Звітний рік	311	1/2 Основной (грн)				50.00	БЗ
						За счет сотрудников Добро			

Рис. 2. Бухгалтерські проводки документа «Кошти на додаткове пенсійне забезпечення» для виду операції «За рахунок співробітників»

Для обліку отримання та використання цільового фінансування створено документ «Цільове фінансування», який містить такі реквізити:

1. «Вид» – визначає вид операції цільового фінансування та відповідно рахунок (дебетовий або кредитовий), в якості якого буде використовуватись рахунок 48 обліку цільового фінансування в бухгалтерських проведеннях, сформованих документом. Значення реквізиту містяться в створеному переліченні «Види операцій цільового фінансування», яке включає такі значення: «Отримання фінансування», «Використання фінансування», «Повернення невикористаних засобів».

2. «Призначення» – визначає призначення цільового фінансування. Значення цього реквізиту містяться в створеному переліченні «Види цільових призначень», яке включає такі значення: «Забезпечення заходів», «Забезпечення поточних зобов'язань», «Дотації на покриття збитків», «Поточні субсидії».

3. «Термін» – визначає термін цільового фінансування, значення якого містяться в створеному перерахуванні «Види термінів фінансування».

4. «Примітка» – довільний коментар для видів операцій «Отримання фінансування»,

«Використання фінансування» та фіксований коментар для виду операції «Повернення невикористаних засобів».

5. Таблична частина документа включає такі реквізити:

5.1. «Рахунок» – код бухгалтерського рахунку, що кореспондує з рахунком 48 обліку цільового фінансування в бухгалтерському проведенні.

5.2. «Субконто1», «Субконто2» та «Субконто3» – об'єкти аналітичного обліку на кореспондуючому рахунку.

5.3. «Кількість» – кількість об'єктів, облік яких ведеться на кореспондуючому рахунку (вказується лише для рахунків з кількісним обліком).

5.4. «Сума» – сума цільового фінансування, пов'язана з кореспондуючим рахунком.

5.5. «Коментар» – довільний коментар для бухгалтерського проведення.

Приклад бухгалтерських проведенень документа «Цільове фінансування» зображено на рис. 3.

№	Дт	Субконто Дт	Кт	Субконто Кт	Валюта	Кол-во	Вал. сума	Сумма	№ Ж
					Курс	Комментарий		Фирма	
1	201	1/4 Основной склад 00031 Бензин 0 Партия по умолчанию	48	Обеспечение мероприятий Месяц		1000.000		5000.00	Цф
						Производственные запасы Добро			
2	311	1/2 Основной (грн)	48	Обеспечение мероприятий Месяц			10000.00	Цф	
						Наличные денежные средства Добро			
3	151	2/6 Капитальное строительст	48	Обеспечение мероприятий Месяц			50000.00	Цф	
						Капитальное строительство Добро			

Рис. 3. Бухгалтерські проводки документа «Цільове фінансування» для виду операції «Отримання фінансування»

Для обліку нарахування та списання доходів майбутніх періодів створено документ «Доходи майбутніх періодів», який містить такі реквізити:

1. «Вид операції» – визначає вид операції обліку доходів майбутніх періодів та відповідно рахунок (кредитовий або дебетовий), в якості якого буде використовуватись рахунок 69 «Доходи майбутніх періодів» в бухгалтерських проведеннях, сформованих документом. Значення реквізиту містяться в створеному переліченні «Види операцій доходів майбутніх періодів», яке включає значення «Нарахування» та «Списання».

2. «Термін» – визначає термін залучення доходів, значення якого вибирається з довідника «Доходи майбутніх періодів» і може приймати, наприклад, такі значення: «Місяць», «Квартал», «Півріччя», «Рік».

3. Група реквізитів «Кор. рахунок» включає такі реквізити:

3.1. «Рахунок» – код бухгалтерського рахунку, що кореспондує з рахунком 69 «Доходи майбутніх періодів» в бухгалтерському проведенні.

3.2. «Субконто1», «Субконто2» та «Субконто3» – об'єкти аналітичного обліку на кореспондуючому рахунку.

4. «Сума» – сума операції обліку доходів майбутніх періодів.

5. «Примітка» – довільний коментар операції обліку доходів майбутніх періодів.

Приклад бухгалтерських проведення документа «Доходи майбутніх періодів» зображено на рис. 4.

№	Дт	Субконто Дт	Кт	Субконто Кт	Валюта	Кол-во	Вал. сума	Сумма	№ Ж
					Курс	Комментарий			
						Фирма			
1	311	1/2 Основной (грн)	69	2 Квартал				3000.00	ДБ
						Получен авансовый платеж на текущий период			
						Добро			

Рис. 4. Бухгалтерське проводки документа «Доходи майбутніх періодів» для виду операції «Нарахування»

Для аналізу формування та використання забезпечення наступних витрат створено спеціалізований звіт «Відомість забезпечення наступних витрат», параметрами формування якого є період формування звіту, бухгалтерський рахунок обліку та його аналітика.

Приклад звіту «Відомість забезпечення наступних витрат» наведено на рис. 5.

Рахунок	Об'єкт майбутніх витрат	Термін резервування	Зарезервовано коштів на витрати майбутніх періодів		Використано коштів резерву на витрати поточного періоду	
			Сума	Дата	Сумма	Дата
4721	Админов В. С.	Звітний рік	300.00	13.05.07		
4721	Админов В. С.	Звітний рік			50.00	15.05.07

Рис. 5. Звіт «Відомість забезпечення наступних витрат»

Для аналізу отримання та використання цільового фінансування створено звіт «Відомість цільового фінансування», параметрами формування якого є період формування звіту, цільове призначення та термін фінансування.

Приклад звіту «Відомість цільового фінансування» наведено на рис. 6.

Счет	Целевое назначение	Срок финансирования	Получение целевого финансирования		Использование целевого финансирования						
			Сумма	Дата	Использовано по целевому назначению		Определено доходом		Возвращено		
					Сумма	Дата	Сумма	Дата	Сумма	Дата	
201	Обеспечение мероприятий	Месяц	5,000.00	01.01.09							
311	Обеспечение мероприятий	Месяц	10,000.00	01.01.09							
151	Обеспечение мероприятий	Месяц	50,000.00	01.01.09							
201	Обеспечение мероприятий	Месяц			5,000.00	31.01.09					
311	Обеспечение мероприятий	Месяц			9,000.00	31.01.09					
151	Обеспечение мероприятий	Месяц			50,000.00	31.01.09					
311	Обеспечение мероприятий	Месяц							1,000.00	31.01.09	

Рис. 6. Звіт «Відомість цільового фінансування»

Для аналізу нарахування та списання доходів майбутніх періодів створено звіт «Відомість доходів майбутніх періодів», параметрами формування якого є період формування звіту та об'єкт аналітики рахунку 69 «Доходи майбутніх періодів».

Приклад звіту «Відомість доходів майбутніх періодів» наведено на рис. 7.

Рахунок	Термін залучення	Нараховано доходів майбутніх періодів		Використання доходів майбутніх періодів			
				Списано		Визнано доходом звітного періоду	
		Сума	Дата	Сума	Дата	Сума	Дата
301	Місяць	1,000.00	09.01.08				
311	Квартал	3,000.00	09.01.08				
3711	Полугодіе	6,000.00	09.01.08				
311	Місяць			1,000.00	09.02.08		
733	Квартал					3,000.00	09.04.08
741	Полугодіе					6,000.00	09.07.08

Рис. 7. Звіт «Відомість доходів майбутніх періодів»

Висновки. Таким чином, на підставі аналізу типових операцій і бухгалтерських проведення та можливостей системи «1С: Бухгалтерія» щодо обліку забезпечення наступних витрат і доходів майбутніх періодів було внесено необхідні зміни до рахунків обліку забезпечення наступних витрат і доходів майбутніх періодів та створено засоби автоматизованого обліку і аналізу формування та використання забезпечення наступних витрат і доходів майбутніх періодів, що розширило функціональні можливості системи. Метою подальших досліджень у цьому напрямку є автоматизації інших вузьких ділянок обліку, які не автоматизовано в системі «1С: Бухгалтерія».

ЛІТЕРАТУРА

1. Береза А.М. Основи створення інформаційних систем: Навчальний посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 214 с.
2. Гужва В.М. Інформаційні системи і технології на підприємствах: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2001. – 400 с.
3. Інформаційні системи і технології в обліку: Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності /Ф.Ф. Бутинець, Т.В. Давидюк, В.В. Євдокимов, Легенчук С.Ф. – За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 3-е вид., перероб. і доп. – Житомир: ПП „Рута”, 2007. – 468 с.
4. Писаревська Т.А. Інформаційні системи обліку та аудиту: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2004. – 369 с.
5. Терещенко Л.О., Матієнко-Зубенко І.І. Інформаційні системи і технології в обліку: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2004. – 187 с.
6. Шквір В.Д., Загородній А.Г., Височан О.С. Інформаційні системи і технології в обліку: Навч. посіб. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К: Знання, 2007. – 439 с.
7. Клименко О.В. Інформаційні системи і технології в обліку. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.
8. Бухгалтерський облік в Україні: Навч. посібник. За ред. Р.Л. Хом'яка. – 3-тє вид., доп. і перероб. – Львів: Національний університет „Львівська політехніка”, „Інтелект-Захід”, 2007. – 1200 с.